

עומק הפשט

בס"ד, יום ג' פרשת וארא כ"ד טבת תשע"ט,
גליון נושא, בענין העומד על הפרק.

בירורי הלכה ופסקי דין אקטואליים, מפי גדולי
ופוסקי הדור שליט"א. לעורך לב המעיין, ואין
לסמוך על הדברים הלכה למעשה.

גליון נושא:

'ניסוח מודעה בלי גניזה'

מפסיקים לייצר גניזה!

זהירות: מצוי מאוד במודעות, הזמנות לחתונה ובר מצוה, ברכות לחתן וכלה, תשורה לתורמים הנכבדים, לוח שנה, וכדומה, שבתוך נוסח הכתיבה משלבים פסוקים ודברי תורה, ויש לדעת באיזה אופנים הדבר מתחייב בגניזה, ובאיזה אופנים לא, ויש להזהר מאד שלא יכתוב פסוקים במקום שיש איסור מחמת החשש שיבוא לידי ביזיון.

דוגמאות: יש בתי ספר שבתלבושת האחידה שלהם מופיע הפסוק בית יעקב לכו ונלכה, כלשון הפסוק **בישעיהו** (פרק ב פסוק ה). יש קופות צדקה שמכניסים בתוך החותמת את המילים **פותח את ידך כלשון הפסוק בתהלים** (קמה פסוק טז).

תמונות: הנדון נוגע מאוד לתמונות של בתי כנסת ושיבות שמופיע עליהם פסוקים, אכן מותר לכתוב פסוקים על בנין שהרי הם בדרך כבוד ולא בדרך בזיון, אולם התמונות של הבנין יתכן שטעונות גניזה, ויהיה אסור להדפיס תמונות אלו (לפעמים הפסוק על הבנין הוא רק בגדר מליצה, ופעמים יש שינויים מלשון הפסוק).

אזהרה ובקשה

סיון תש"נ

הננו להזכיר לציבור שיש איסור גמור לכתוב או להדפיס פסוק - גם בלי הזכרת השם - אם יש חשש שיבוא לידי בזיון (יו"ד רפ"ג ס"ד) פרט לחלק מפסוק אם נכתב לצחות לשון (שם רפ"ד ס"ב)

לכן אין להדפיס פסוק או חלק מפסוק בתוך מודעה בעיתון או ברחובות, בתוך הזמנה לשמחות, בתוך כרטיסי הגרלות, קבלות וכדומה

הגניזה
בית וגן ירושלים

יוסף שלו' אלישיב	שלמה זלמן אויערבאך	עובדיה יוסף
שמואל הלוי ואזנר	חיים פינחס שיינברג	בן ציון אבא שאול
ניסים קרליץ	יאודה צדקה	

הדפסה ברושצ'יץ מס' - להדפסה איכותית הודפסו ישיבות מן התכנה
גנוי הקודש פיינהנדלר, יחזקאל בן ישראל פסח עמוד מס': 307 הודפסו ע"י אוצר החכמה

ב'עמוד' של השליח ציבור בבתי הכנסת מופיע **הפסוק** (תהלים פרק טז פסוק ח) **שִׁוִּיתִי ד' לְנֶגְדֵי תְמִיד** בשם מלא, ובתמונות שמצלמים בבית הכנסת צריך להקפיד להסתיר את שם ד'. וכן באתרא קדישא מירון בכניסה לציון הרשב"י מופיע **הפסוק** (דברים לא כא) **כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זְרָעוֹ**. כך גם על ציונו של הרה"ק רבי אלימלך מליזנסק זיע"א מופיע שם ד', כמו כן יש שכותבים על ארון הקודש והפרוכת פסוקים כגון (תהלים פרק קיט פסוק צז) **מִה אֶהְבֶּתִי תוֹרַתְךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁחְתִּי**, וכדומה.

כידוע הג"ר יוסף שלמה כהנמן הרב מפוניבז' זצ"ל כתב על בנין הישיבה בבני ברק את **הפסוק** (עובדיה פרק א פסוק יז) **וּבִהָר צִוּוֹן תִּהְיֶה פְּלִיטָה וְהָיָה קֹדֶשׁ**. פסוק שאותו ציטט **החפץ חיים** בסוף ימיו לאחר שנודע כי צורר היהודים היטלר ימ"ש מתחיל לרדוף את היהודים, והרב מפוניבז' פירש זאת לאחר השואה כרוח הקודש שלארץ ישראל הוא לא יגיע. וכמו כן על בנין 'אהל קדושים' כתב את **הפסוק** (ישעיהו פרק ד פסוק ג) **וְהָיָה הַנְּשָׂאָר בְּצִוּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ**.

גם הג"ר שלום בער סורוצקין שליט"א בישיבה הגדולה עטרת שלמה בשכונת שדי חמד בעיר ראשון לציון, חקק על בנין הישיבה את הפסוקים (תהלים פרק יא פסוק ד) **ד' בְּהִיכַל קִדְּשׁוּ ד' בְּשָׁמַיִם כְּסָאוֹ עֵינָיו**

הפסוקים על בנין ישיבת פונביז, אהל קדושים, ישיבת עטרת שלמה

יִחְזוּ עֲפָעְפִּיּוֹ יִבְחֲנוּ בְּנֵי אָדָם: (תהלים פרק יד ב) ד' מְשֻׁמִּים הַשְּׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם לְרֵאוֹת הַיָּשׁ מִשְׁכִּיל דָּרֵשׁ אֶת אַלְקִים, תמונת הבנין עם הפסוקים מופיעה בבלנקים הרשמיים של הישיבה, ויש לדון האם טעון גניזה.

דינים נוספים: במסגרת מצומצמת זו, לא נתייחס לדין נוסף, שנפסק בשו"ע (יו"ד רפג סעיף ב) שאסור לכתוב פסוקים, כי אם את כל התורה כאחת, משום ש'תורה חתומה נתנה'. וכן לאיסור לכתוב פסוקים ללא שרטוט, כמבואר בשו"ע (רפד סעיפים א-ב). וכן לאיסור שהזכיר הרמ"א (יו"ד סימן רפד סעיף ב) לא לכתוב דברי חול בכתב אשורית.

1. אסור לכתוב פסוקים שיבואו לידי ביזיון

כתב הרמב"ם (שו"ת פאר הדור סימן ז), הובא ברבינו ירוחם (סוף נתיב ב, ח"ב יט ב) ונפסק בשו"ע (יו"ד סימן רפג סעיף ד, ובבית יוסף שם), ובמשנ"ב (סימן כד ס"ק ט), שאסור לרקום פסוקים על טלית של מצוה, [והיינו אפילו כאשר אינו מזכיר את השם] וביאר הרמב"ם את הטעם, שהרי טלית היא רק 'תשמישי מצוה' ומותר להיכנס בה למקומות המטונפים ונמצא מביא דברי תורה לידי ביזיון כאשר יכניסם למקומות המטונפים.

והדגיש הט"ז שכל מקום שיכול לבוא לידי ביזיון אי פעם, לא יכתוב שום פסוק. וכן כותב המשנ"ב (בהלכות סוכה סימן תרלח ס"ק כד) שאסור לכתוב פסוק על פרי ולתלותו בסוכה לנוי כי יבוא לידי ביזיון.

לעומת זאת, מותר לכתוב פסוקים במקום שלא יבוא לידי בזיון, כמבואר בלבוש (יו"ד סימן רפג עטרת זהב סעיף ד) הובא בש"ך (יו"ד סימן רפג ס"ק ו) שמותר לכתוב פסוקים על מפות הספר

תורה, שהרי הם תשמישי קדושה ואסור להכניסם למקומות המטונפים ואין חשש שיבואו לידי ביזיון. וכן כתב המשנ"ב (סימן מ ס"ק ג) שמותר לכתוב פסוקים בנייר ולתלותן בפתח בית הכנסת.

לגבי מפות שולחן, כתב המשנ"ב (סימן כד ס"ק ט) ואף על מפות אין מורין היתר לכתחילה לרקום דברי תורה עליו. [מפות שולחן הם דרגת בינים - מצד אחד אין איסור להכניסם למקומות המטונפים, כמו מפות ספר תורה. מאידך, אין דרך להכניסם למקומות המטונפים, כמו טלית שאדם לובש].

טלית גדול: נפסק בשו"ע (סימן כא סעיף ג) שמותר להיכנס בציצית לבית הכסא, ומבואר במשנה ברורה (ס"ק יד), שרק בטלית קטן מותר אבל טלית גדול של מצוה שמייוחד לתפילה אין נכון להיכנס לבית הכסא, אך להשתין בהם מותר. וכתב השערי תשובה (סימן כד ס"ק ד) בשם לקט הקמח בשם הרדב"ז שהאיסור שכתב הרמב"ם לכתוב פסוקים על טלית שמא יבוא לידי בזיון, נאמר בטלית שאינה מיוחדת לתפילה כפי שנהגו פעם ללכת כל היום על הטלית, אך לא דיבר על טליתים שלנו המיוחדים לתפילה, שמקפידים לא להיכנס עמם לבית הכסא. [ומשמעות דבריו שגם בטלית שלנו לכתחילה אסור]. ובספר הלכה ברורה (סימן ח אות יד) עורר שעדיין יש חשש שיבואו לידי בזיון כשיזרקם כאשר יתבלו, שהרי אין טעונים גניזה כדין 'תשמישי מצוה'.

2. מותר לכתוב פסוקים באופנים שאין בהם קדושה

הדפסות: עלה בידינו, שאסור להדפיס פסוקים כאשר יש חשש שיבואו לידי בזיון. אך ישנם מספר אופנים שאין קדושה בפסוקים, ומותר להדפיסם אף שיבואו לידי ביזיון. א. מילים בודדות. ב. בדרך צחות, מליצה, סיפור דברים, דרך לשון בני אדם. ג. כאשר משנה את לשון הפסוק, או את סדר המילים עד שלא נשאר שלוש מילים כסדרם. (שינוי הסדר מתיר בפסוקים, ולא במאמרי חז"ל).

פרטי היתרים אלו ראה בספר **גנזי הקודש** (פרק ט סעיף ח), ומבואר שם שהיתרים הם רק בכפוף לתנאים דלהלן.

א. **מילים בודדות:** מבואר בגמ' (גיטין דף ו:ו) שאסור לכתוב פסוק בלי שרטוט. לדעת רבי יצחק האיסור הוא משלוש תיבות, ולתנא דברייתא הוא מארבע תיבות. הרמב"ם (הלכות תפילין פרק ז הלכה טז) פוסק שהאיסור הוא רק מארבע תיבות, ומאידך בהלכות חליצה פוסק הרמב"ם (פרק ד הלכה לה) שגם שלוש תיבות אין לכתוב. וכן נוקט השו"ע (יו"ד סימן רפד סעיף ב) שהאיסור הוא משלוש תיבות.

בפתחי תשובה (יו"ד סימן רפד ס"ק א) הביא בשם הרשב"ש (סימן תפב) שהסיבה שבשלוש מילים אסור ובשתי מילים מותר, הוא משום שכל שתי מילים, תמיד אינו ניכר שהוא ציטוט של פסוק, ומכח זה חידש שאם יש שלוש מילים שלא ניכר שהם ציטוט מפסוק, כגון (משלי פרק כה פסוק כה) מִים קָרִים עַל, ללא תוספת המילים (שם) נֶפֶשׁ עֲיָפָה, אין איסור לכותבו, כי לא משתמע מהמילים שכוונתו לפסוק, ובכך יישב את הסתירה בדברי הרמב"ם.

ולפי זה הורו הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגר"נ קרליץ שליט"א (גנזי הקודש פרק ט סעיף ד) שאם כתב אפילו שתי מילים מפסוק, אם יש להם משמעות בפני עצמם כגון (דברים פרק ו פסוק ז) וְשִׁנְתָם לְבִנְיָהּ, גם הם טעונים גניזה. [אלא אם כן יש את אחד ההיתרים דלהלן, כגון דרך צחות וכדומה].

ב. **דרך צחות:** מבואר בתוס' (גיטין ו: ד"ה א"ר יצחק) ונפסק בשו"ע (סימן רפד סעיף ב) שמותר לכתוב באיגרת שלומים מילים מפסוק כאשר משמעותם היא בדרך צחות. ובש"ך (ס"ק ב) כתב שקצת משמע מלשון הירושלמי (מגילה פרק ד הלכה ב) שאסור גם בדרך צחות, והוסיף שיש פוסקים שאסרו.

במכתב גדולי ישראל (המצו"ב) מופיע שדרך צחות מותר, וכן כתב הג"ר שמואל הלוי ואזנר זצ"ל (שבט הלוי חלק ז סימן קסז) שלא מצאנו שגונזים איגרות בגלל הפסוקים שנכתבים בהם, כאשר משמעותה בדרך צחות, כגון שמשבח את חברו בלשון הפסוק (משלי פרק יא פסוק כו) וּבְרָכָה לְרֹאשׁ מִשְׁפָּר, כי משתמש במילים של הפסוק לברך את חברו ואין כוונתו לדברי תורה.

אמנם דעת הג"ר חיים קנייבסקי שליט"א (בסוף ספר גנזי הקודש תשובות הגר"ח קנייבסקי שאלה סח) שצריך ליזהר לא לכתוב פסוק שלם, אפילו שהוא רק דרך צחות.

הסבר: למרות שהיתרים אלו, של 'מילים בודדות' ו'דרך צחות' נאמרו לגבי האיסור לכתוב בלא שרטוט. פוסקי זמננו דימו גדר דין שרטוט, לאיסור לכתוב כתבי הקודש שעלולים לבוא לידי ביזיון. שהרי גדר האיסור לא לכתוב מילים בלי שרטוט, מבואר ברמב"ן (גיטין דף ו:ו) שפסוק שיש בו קדושה צריך שירטוט. מדבריו למדנו שכל דבר שלא צריך שרטוט בהכרח שהוא לא פסוק, וממילא אין איסור לכותבו למרות שיבוא לידי ביזיון.

וטעם ההיתר לכתוב בלי שרטוט בשני מילים כתב הרשב"ש שאין ניכר שכוונתו לפסוק, וכן לגבי ההיתר לכתוב בדרך צחות ביאר הג"ר ניסים קרליץ שליט"א (גנזי הקודש פרק ט הערה יד), משום שאין כאן פסוק, אלא לשון חול שהוא כמו פסוק, ואין טעון גניזה שאין בו קדושה, ולכן מותר לכותבו אף שיבוא לידי ביזיון.

תפארת המליצה: לדעת הג"ר ניסים קרליץ שליט"א (גנזי הקודש פרק ט סעיף ח) והגר"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פרק ז סעיף כד) אם כתב פסוק ומתכוין למשמעות אחרת מכוונת הפסוק

ומשתמש בלשון הפסוק רק כמליצה, מותר לכתוב. ולכן מותר לכתוב בכניסה לסוכה את הפסוק (דברים פרק כח פסוק ו) בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ כִּי לֹא מִתְכוּיִן לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. אמנם התנה הגר"נ קרליץ שליט"א שאין לכתוב את המקור של הפסוק, כי בכך הוא מראה שכוונתו לפסוק עצמו ולא לצחות ומליצה.

וכן הורו הג"ר יוסף שלום אלישיב זצ"ל והגר"ר ניסים קרליץ שליט"א שמותר לצטט פסוק כדי לברך את חבירו, כמו יקוים בך עוד ינובון בְּשִׁיבָה (תהלים פרק צב פסוק טו), או יום שלישי לסדר וּבִרְךָ פְּרִי בְּטֶנֶךָ (פרשת עקב), שאין כוונתו לפסוק אלא לברכה והוי כמליצה. והעיר הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאם ניכר שהציטוט הוא לשון הפסוק, לא יזרקנו בביזיון (גנזי הקודש פרק ט הערה כה).

דרך סיפור דברים: כתב הרדב"ז (שו"ת חלק א סימן רכ) הובא בפתחי תשובה (יו"ד סימן רעו ס"ק כח) שנהגו העולם שלא לכתוב במכתבים את המילה שלום אלא שלו' משום שהוא שמו של הקב"ה, אבל כל המנהג הוא רק כשואל בשלומו שמתכוין לתת לחבירו שלום מבעל השלום, אבל אם מתכוין רק לספר שיש שלום בעולם וכדומה (או שרוצה לכתוב 'בנין בית שלום') שאינו שאלת שלום, מותר לכתוב 'שלום' מלא, כי אינו מכוין לשם השם ולא חל עליו קדושה. [ועיין במשנ"ב (סימן פד ס"ק ו) באגרת הרשות נכון שלא לכתוב שלום עם וא"ו רק שלם שמצוי לזרוק באשפות].

לכאורה לפי הרדב"ז, מותר גם לכתוב שהציבור שר (תהלים סא, ז) ימים על ימי מלך תוסיף, וכדומה כי מתכוין לסיפור ולא לעצם הפסוק. אמנם כתב הגר"ר ניסים קרליץ שליט"א (גנזי הקודש פרק ט הערה כב) שבפסוק שלם אין את ההיתר הזה, וכן כאשר מסופר שהיתה דרשה מרב פלוני ומביאים את תוכן הדברים שהוא אמר אינו נחשב דרך סיפור. ונחלק עליו הגר"ר שמואל הלוי ואזנר זצ"ל (גנזי הקודש שם) שאם כותב דרשה של רב פלוני בתוך כתבה, גם כך נחשב דרך סיפור כיון שלא נועד ללמד את התוכן הנכתב שם, אבל אין לנהוג בהם ביזיון אלא לזרוק לפח בתוך שקית וכמו שנכתב באריכות בגליון הקודם (מספר 196).

לשון בני אדם: לשון של פסוק שכך דרך בני אדם לדבר, והיו משתמשים במילים האלו גם אם הם לא היו פסוק, כגון (דברים פרק ד פסוק טו) וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם, שכך רגילים לדבר, מותר לכתוב כי לא מתכוונים ללשון הפסוק.

ג. שינוי לשון הפסוק: היתר נוסף עולה מדברי התוס' (גיטין דף ו:): שאם משנה את סדר הפסוק מותר לצטט פסוק. כגון הפסוק באיוב (פרק ח, ז) וְהָיָה רֵאשִׁיתָּךְ מִצֶּעַר וְאַחֲרִיתָּךְ יִשְׁגָּה מְאֹד, בדרך שנוי ראשיתך מצער היה מאד ישגא אחריתך, והיינו שלא נשארו ג' מילים יחד בסדר הפסוק, וכן במקום לכתוב 'עולם חסד יבנה' (תהלים קיח, כד) כותב 'בחסד עולם יבנה'. ב. הורו הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגר"ר ניסים קרליץ שליט"א שמותר לצטט פסוק כאשר משנה מיחיד לרבים, ובמקום לכתוב 'ברוך הבא בשם ה' (תהלים קיח, כו) כותב ברוכים הבאים בשם ה'. כן מוכח מלשון הרמ"א (או"ח סימן קטז). כמו"כ יכול להפוך מעבר לעתיד, או להחליף מילה מתוך הפסוק. וכן יכול להשמיט מילה, כגון לכתוב 'ואהבת לרעך...' (גנזי הקודש פרק ט הערה יח).

כמו כן אם מוסיף תיבות שלא כתוב בפסוק או מערב שני פסוקים יחד אין בו קדושה. כך גם כאשר עושה שינוי מהותי בפסוק כגון במקום (תהלים פרק כג פסוק ו) אֶף טוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כֹתֵב אֶךְ טוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי.

אם במקום להזכיר את שם השם הוא כותב את האות 'ה' לדעת הגר"נ קרליץ שליט"א (גנזי הקודש פרק ט הערה כג) חשיב שינוי, לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל לא חשיב שינוי (גנזי הקודש פרק ט הערה כג), ולדעת הגר"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה תפילה עמוד רמז ארחות הלכה הערה 72) יש לחלק בין אות ה' שטעון גניזה, לאות ד' שאין טעון גניזה.

תורה שבעל פה: בציטוט מאמרי חז"ל או קטעים מתוך משנה גמ' וכדו' אם יש לדברים משמעות לא מועיל לשנות את הלשון, וכמו שכתב בעליות אליהו (הערה טז) כי אך התורה שבכתב נכון לדעת הלשון מבלי מגרעת, תורה שבעל פה עיקרה לדעת הדינים והמשפט על בוריה, ולכן לא יועיל לעשות שנוי לשון, אלא א"כ ישמיט מילים שמי שלא מכיר הדברים לא יבין וכגון יכתוב 'וכל המציל וכו' כאלו קיים עולם מלא' (סנהדרין פ"ד משנה ה). אך שאר ההיתרים שייכים וכגון כותב דרך סיפור 'פגשתי את חבירי שעסוק בנושא' אין מעבירין על המצוות'.

3. הוראת גדולי הדור

כבר עוררו גדולי הדור במכתבם (מצו"ב) מתאריך סיון תש"נ על חומר האיסור לכתוב או להדפיס פסוק או חלק מפסוק, כאשר יש 3 תיבות גם בלי הזכרת השם, אם יש חשש שיבוא לידי ביזיון, פרט לחלק מפסוק אם נכתב לצחות הלשון. וכתב הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל (יו"ד חלק ב סימן קלד-קלה, חלק ח סימן לח) שצועק ככרוכיא על הדפסות של פסוקים בלוחות שנה, הזמנות וכדומה. ותמה על השקרים שאמרו בשמו להתיר איסור חמור כזה. ומעיד על עצמו שלא כתב שום פסוק בהזמנות של בניו ובנותיו, וסיים וכן הוא מן הראוי לכל אדם להתנהג. וכן אסר הג"ר יהודה אלטמאן זצ"ל (שו"ת מי יהודה חלק א סימן צג ד"ה אבל), והתיר רק בדף מיוחד לדברי תורה. וכן התרעם הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פרק כ) על הפסוקים שכותבים בהזמנות, וגנז את החלקים שכתוב פסוקים, ובנישואי ילדיו הקפיד לא להכניס פסוקים. וכן הקפיד הג"ר ניסים קרליץ שליט"א (גנזי הקודש פרק ט הערה ט).

וראה בתשובת הגר"ח קנייבסקי שליט"א (שו"ת גם אני אודך ש"ס ועניינים עמוד קפד) שהשיב ש'המנהג להקל' לכתוב פסוקים בהזמנות.

והורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל (גנזי הקודש פרק ט הערה ב) שאסור לכתוב על עטיפות של משלוחי מנות מְשַׁנְכָּנֵס אֶדָר מְרַבִּים בְּשִׁמְחָה, שהיא הלכה פסוקה שהובאה בגמ' (תענית דף כט). ונפסק במשנ"ב (סימן תרפו ס"ק ח), וכן לַיהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה וְשִׁמְחָה וְשִׁשְׁן וְיִקָּר, שהוא פסוק במגילה (אסתר פרק ח פסוק טז), ואפילו הַנְּרוֹת הִלְלוּ קֹדֶשׁ הֵם שהוא נוסח תפילה קדמון המיוסד לומר אחרי הדלקת נרות חנוכה ויש בו הלכה פסוקה, אסר לכותבו במודעות פרסום כי עלול להגיע לידי ביזיון.

שמות הקודש: לגבי שמות קודש, עוררו גדולי ישראל להזכירם רק בכינויים וקיצורים, שאינם טעונים גניזה. ולכן אם כתוב שם ה' מלא יש לגנוז את העיתון, אם כתוב שם ה' באופנים הבאים: אלוקים, קל, ה', ב"ה, בעז"ה, א"ה, אינו טעון גניזה.

סיכום הגיליון:

4. דינים העולים

- א. זהירות: אסור לכתוב או להדפיס פסוק או חלק מפסוק כאשר ניכר שהוא פסוק, גם בלי הזכרת השם אם יש חשש שיבוא לידי ביזיון, כמו עיתונים, מודעות, הזמנות וכדומה.
- ב. היתרים: בארבעת האופנים שאין קדושה בציטוט מותר: א. במילים בודדות שלא ניכר שהם ציטוט של פסוק מותר עד שלוש או ארבע מילים, ואם ניכר שזה פסוק יש אוסרים אפילו בשני מילים. ב. בדרך צחות, מליצה, סיפור דברים, דרך לשון בני אדם. ויש שהחמירו כאשר מציין את מקור הפסוק, או כאשר כותב פסוק שלם. ג. כאשר משנה את לשון הפסוק, או את סדר המילים (עד שלא נשאר שלוש מילים כסדרם. שינוי הסדר או לשון הציטוט מתיר בפסוקים, ולא במאמרי חז"ל).
- ג. שם ד': שמות קודש, יש להזכיר רק בכינויים וקיצורים שאינם טעונים גניזה. ❖

'עומק הפשט'

נייד: 052-7687405 | פקס: 02-6507823 | 5047867@gmail.com

הגיליון הוקדש

לעילוי נשמת הרב

הצדיק רבי שלום הלל

בן רבי ישראל מרדכי

שטרן זצ"ל

נלב"ע כ"ג טבת

תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הנושא לשבוע הבא:

תלית לחם קשה לעניות

אפשרות להנצחה; לע"נ, לרפו"ש, לישועה, וכדומה!

ניתן לשלוח - רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

וכן בקו הצדקה 073-2757000 יש להקיש עבור קוד 1529.

להצטרפות לרשימת

המקבלים את הגיליון

ישירות למייל שלהו

בקשת הצטרפות

5047867@gmail.com

בס"ד

**לבקשת רבים אנחנו מפרסמים בזאת את
המדריך המקוצר של 'גניזה הכללית'.**

'מהדורה ראשונית'

לפרטים נוספים ולעדכונים ניתן לפנות ל-

'ועד ההלכה לעניני גניזה' 02-6247814

'גניזה הכללית' 08-9740876

מהדורה ראשונית

אינדקס גניזה לנייר ומוצריו

פסקי הלכות מאת פוסקי הדור על פי ספר 'גנזי הקודש' על הלכות גניזה וכבוד ספרים

מיחזור נייר

במענה לשאלות הציבור, עקב חלוקת פחי מיחזור ברחבי השכונות, מוגשת בזאת רשימת פריטים הטעונים גניזה, לעומת הפריטים הניתנים למיחזור.

מה מיחזור נייר?

תהליך שבו מפרקים נייר משומש לחומר גלם, ממנו מייצרים נייר לשימוש חוזר.

כיצד ממחזרים נייר?

במפעלי המיחזור הנייר עובר תהליך של גריסה. לאחר מכן הוא מוכנס לבריכת מים עם חומרים כימיים, המוחקים את הכתב, והופכים את הנייר לעיסה ולחומר גלם חדש. ממנו מייצרים 'נייר ביתי מתכלה', דהיינו: נייר טואלט, טישו ומגבות נייר!

התוצר המוגמר ממנו מיוצר 'נייר ביתי מתכלה'

תהליך איבוד הנייר בתוך בריכה והפיכתו לעיסה

הנייר נכנס לסכין ערבול

דברי תורה אסור למחזור!

- א. תהליך זה של גריסה, מחיקת הכתב ופירוק הנייר במים הינו מעשה של איבוד והשחתה, דבר האסור לחלוטין בדברי תורה וחפצי קדושה. (רמב"ם פ"ו יסודי התורה הל"ח. ועי' 'גנזי' הקודש' פ"ח הערה ז' בשם גדולי ישראל)
- ב. קיים איסור נוסף להפוך חפצי מצוה לתשמישים בזויים, וקל וחומר בדברי תורה. (או"ח סי' כ"א סע"ב, ובמ"ב סע"א סק"ג וסק"ו)

הלכה למעשה

שאלה: מה אסור להניח במיכלי המיחזור?
תשובה: דברים שטעונים גניזה, וכן דברים שדינם 'לא בבזיון'.
שאלה: מה אפשר להניח במיכלי המיחזור?
תשובה: כל דבר שמותר להביאו לידי בזיון. (עי' כרוזים מגדולי ישראל, בסוף ספר 'גנזי הקודש').

לתשומת לב:

- א. האינדקס שלפנינו נועד בעיקר להפנות את תשומת הלב לפריטים שדינם לא מספיק ידוע. לכן דברים פשוטים הידועים לכולם כטעונים גניזה כמו: חומש, סידור וכדו', לא נכתבו בו.
- ב. חפצי חול שכתוב עליהם ציטוטי קודש, כגון: מפיונים עם הציטוט ממסכת אבות ה' כ"א, "בן י"ג למצוות", או כוסות קרטון לבר מצווה עם הפסוק "זהו לטוטפות בין עיניך", דינם כדין הציטוט וטעונים גניזה.
- ג. דברים שדינם 'לא בבזיון', כגון: קשוטי סוכה ללא ציטוטי קודש, מעיקר הדין מותר להניח במקום הפקר שאין בני אדם הולכים שם, או אפשר לשורפם. אך אין להשליכם לאשפה או למיחזור, שהוא דרך בזיון. ואפשר לגנזם עם שאר כתבי הקודש.

לקבלת חומר זה ולברורים

כל הערה תתקבל בברכה

ועד ההלכה לענייני גניזה | 02-6247814 | gnizagniza@gmail.com

גניזה כללית (ע"ר) | 08-9740876 | office@gniza.org.il

אותיות	אותיות א' ב' ללימוד ילדים
אמן	הכותב לחברו איחולי ברכות, ומסיים במילה 'אמן'
אריות מזון	<p>אריות מזון עם ציון שם הברכה ברמז. כגון: שהכל / ב. שהכל / ברכת שהכל</p> <p>אריות מזון עם ציון ברכת המאכל בפרוש. כגון: ברכתו שהכל</p> <p>אריות מזון ותיותו של בקבוקים, שמודפס עליהן הוראות שמטרתן להפריש מאיסור. כגון: 'למניעת חילול שבת יש לפתוח הסגר לפני שבת'</p> <p>ציטוט ברכה שלמה (אף אם שם ד' נכתב ברמז)</p>
ברכה	<p>ציטוט חלק מברכה שיוצאים בה ידי חובה. כגון: 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'</p> <p>ציטוט חלק מברכה שאין יוצאים בה ידי חובה. כגון: 'שהכל נהיה בדברו'</p> <p>ציטוט חלק מברכה לצחות לשון. כגון: 'שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה'</p> <p>'ברוך דיין האמת' שנכתב במודעת אבל</p>
גיליונות	גיליונות ספרי קודש שנדפסו לשם ניסיון, או שנפסלו משימוש תוך כדי הדפסה וכריכה
דפדפת	המיועדת מתחילתה לשימוש נפרד בכל דף
דפים	<p>דף הוראות לבדיקת תולעים / דגים, ללא ציטוט הלכות</p> <p>דף הוראות צניעות לנשים</p> <p>דף קשר / פרשת שבוע של ילדים עם דברי תורה</p> <p>דף ריק בספר קודש</p> <p>דף שהתחילו לכתוב בו דברי תורה</p> <p>דף עם דברי תורה, שנמחק או נקרע חלק ממנו או כולו</p> <p>דפי הגהה או העתק שמש</p> <p>הזמנה עם ציטוט חלקי פסוקים או חז"ל *</p> <p>הזמנה בכתב אשורית עם תגים (גם ללא פסוקים)</p> <p>ציטוטי הלכות או התוכן שלהן</p> <p>הוראות הלכתיות. כגון: 'נילוש במי פרות וברכתו מזונות'</p> <p>תזכורות הלכתיות במטרה לעורר לא להפריש מאיסור, ואינן כתובות בניסוח הלכתי. כגון: 'יש לזכור לעשות עירוב תבשילין'</p> <p>זמני הלכה - סוף זמן קריאת שמע ותפילה</p> <p>זמני היום - זריחה, חצות, שקיעה, כניסת שבת ויציאתה</p> <p>ציון שם הפטרת שבת בלוח שנה</p>
הלכה	<p>זמירות שבת שיש בהן שם השם, פסוק או הלכות שבת</p> <p>זמירות שבת שיש בהן שבח השבת בלבד</p>
חוט	חוט שתפרו בו ספר קודש
חוצצים	חוצצים לקלסר של דברי תורה
חז"ל	ציטוט מתורה שבעל פה, או התוכן שלהם *
טלית גדול וקטן	בלו פתילי הציצית
כיפה	עם פתילי הציצית
כרטיס הגרלה	כרטיס הגרלה וכדו', עם ציטוט חלקי פסוקים, חז"ל, הלכה או תפילה *
כריכה	כריכה לספר קודש
כתב אשורית	<p>כתב אשורית (סת"מ), אין לכתוב בו דברי חול. עבר וכתב:</p> <ol style="list-style-type: none"> בכתב יד אף בלי תגים מודפס עם תגים מודפס בלי תגים
כתבים שונים	<p>כתב ברייל, לדברי תורה</p> <p>כתב רש"י, לדברי חול</p> <p>כתב מטושטש שלא ניתן לקרוא בשום אופן בראיה טבעית</p>
לוגו	לוגו של מוסד עם חלק מפסוק *
לוח ספירת העומר	לוח ספירת העומר
לוח שנה	לוח שנה יהודי

מבחן	מבחן במקצועות קודש
מדבקה	<p>לחיזוק הספר</p> <p>לסימון סוג הספר</p>
מודעה	מודעה (ברחוב, בעיתון או בחוברת פרסום) עם ציטוט חלקי פסוקים, חז"ל, הלכה או תפילה*
מוטר	קטע מוטר עם משמעות דברי תורה
מכתבי חול וניירת משרדית	בלאנקים, מעטפות ומכתבים עם חלקי פסוקים, חז"ל, הלכה או תפילה *
מחברת	מחברת המיועדת לדברי תורה (גם של ילדים), שהתחילו לכתוב במקצתה דברי תורה
מפית	מפית לחלות שבת (ללא ציטוטי קודש)
משחקים	חלקים של משחקי יהדות עם חלקי פסוקים, חז"ל, הלכה או תפילה *
מראי מקומות	מראי מקומות בלי משמעות של דברי תורה
ניילוניות	ניילונית להנחת דברי תורה בלבד ובקביעות
סגולות	<p>שמקורן בחז"ל</p> <p>שאין מקורן בחז"ל</p>
סימניה	סימניה לספר קודש
סיפורים	<p>סיפור חז"ל המעובד לילדים</p> <p>סיפור חול שיש בו חלקי פסוקים, חז"ל, הלכה או תפילה *</p>
ספר	ספר קודש חדש, או חלקים מספר חדש שלא למדו בהם
עטיפה	<p>לספר או למחברת קודש כדי לנאותם בקביעות</p> <p>לספר למתנה</p> <p>לספר או למחברת קודש לשמירה</p> <p>לספרים היוצאים מכית דפוס</p>
עיתונים / עלוני פרסום	<p>מדורים קבועים או מוספים שעיקרם לדברי תורה</p> <p>חלקים שעיקרם לדברי חול, ולפעמים יש בהם ציטוטי קודש: א. אם יודע או רואה שיש בהם דברי תורה</p> <p>ב. אם אינו רואה או יודע</p>
עלוני שבת	עלוני שבת שלא למדו בהם
פיוטים	פיוט שלם
פיורוים	<p>מקדיחת ספר או מניקוב דפי קודש שלמדו בהם</p> <p>מקדיחת ספר או מניקוב דפי קודש שלא למדו בהם</p> <p>ציטוט פסוק שלם</p>
פסוקים וחלקם	<p>ציטוט חלקי פסוקים תלוי האם יש לציטוט משמעות של פסוק, והאם הכוונה לפסוק. כדלהלן:</p> <ol style="list-style-type: none"> מילה אחת (בדרך כלל אין לה משמעות פסוק) ב' מילים (בדרך כלל אין להן משמעות פסוק) ב' מילים שהן צווי בפני עצמו. כגון: 'לא תגנובו' ג' מילים ומעלה, ומציינים את מקור הפסוק ג' מילים ומעלה, אם לא מציינים את מקור הפסוק, ומתוכן הדברים ניכר שהכוונה ל: מליצה וצחות לשון / סיפור דברים / לכרך את הזולת / לשבח מעשים טובים / תיאור אדם כשר ג' מילים ומעלה אם לא מציינים את מקור הפסוק, אולם מתוכן הדברים ניכר שהכוונה לפסוק <p>ניתן לפטור ציטוטי פסוקים מגניזה באופנים הבאים:</p> <ol style="list-style-type: none"> נעשה שינוי בסדר המילים בכל חלקי הפסוק נעשה שינוי מרבים ליחיד או להיפך, בכל חלקי הפסוק נעשה שינוי מכתוב מלא לחסר או להיפך נכתב בצורת קשת או במאונך נכתב לגימטריה נכתב עם קו מפריד בין אות לאות (כ-ז-ה)

לתשומת לב: כל פריט שדינו 'לא בבזיון' אסור לשים באשפה או במיחזור (ראה הערה ג')

פנקס	עם דפים נתלשים, והתחיל לכתוב בו דברי תורה
ציורים ותמונות	על פרשת שבוע וכדו' להמחשה או להבנת הלימוד, ללא דברי הסבר
צילום כתבי קודש	צילום כתבי קודש, אף אם לא למדו בהם
ציצית	פתיל ציצית שנקרע
קבלה	קבלה מפנקס צדקה וכדו', עם ציטוט חלקי פסוקים, חז"ל או תפילה *
קופסא מקרטון	<p>המחבר ספרים לסט ואינו עשוי לנוי</p> <p>המחבר ספרים לסט ועשוי לנוי בקביעות</p> <p>לאתרוג (ללא ציטוטי קודש)</p> <p>לברכונים ללא כריכה</p> <p>לברכונים עם כריכה</p> <p>להובלת ספרים</p> <p>להנחת גניזה בקביעות</p>
קופת צדקה	קופת צדקה מקרטון (ללא ציטוטי קודש)
קונטרסים	קונטרסים שנפסלו לשימוש בעת ההדפסה והכריכה
קישוטי סוכה	קישוטי סוכה (ללא ציטוטי קודש)
קלסר	קלסר לדברי תורה בלבד
קמיע	קמיע
שאלות	שאלות בנושאים תורניים עם תוכן דברי תורה
שוליים	<p>שנחתכו מדפים ושכפולים במקצועות קודש שלמדו בהם</p> <p>שנחתכו מדפים ושכפולים במקצועות קודש שלא למדו בהם</p> <p>שנחתכו מספרים שלמדו בהם</p> <p>שנחתכו מספרים שלא למדו בהם</p>
שם	<p>שם מקום שיש בו שם קודש. כגון: 'בית אל'</p> <p>שם אדם או משפחה שיש באותיותיו שם קודש. כגון: 'אליהו אלקובי'</p> <p>שם מוסד שהוא חלק מפסוק</p>
שמות קודש וכינויים	<p>ז' שמות שאינם נמחקים, שנכתבו ככתבם עם קו מפריד בין האותיות (כ-ז-ה)</p> <p>אלוקים, ב"ה, א"ה, בעז"ה</p> <p>ד' (במקום ה'), ק-ל, הקב"ה, השם, הש"ת, בעזה"ש, איה"ש, בה"ש</p> <p>כינויים לשם השם. כגון: רחום, חנון וכדו', אם ניכר שהכוונה לשם שמים</p> <p>'המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וכו''</p> <p>ש'לום' - אחד משמותיו של הקדוש ברוך הוא:</p> <p>אם הכוונה לשם השם</p> <p>אם הכוונה לדברי חול. כגון: 'ש שלום בין פלוני לפלוני'</p> <p>אם מברך את חברו וכותב 'שלום רב' או 'שלום וברכה'</p> <p>אם כותב מכתב לחברו, ומתחיל או מסיים במילה 'שלום' (לבד)</p>
שקית	<p>להנחת מזוזה בקביעות</p> <p>לדברי תורה / גניזה בקביעות</p>
תמונות רבנים	תמונות רבנים (ללא ציטוטי קודש)
תפילות	תפילות מגדולי הדורות שהתקבלו בכלל ישראל. כגון: תפילת השל"ה
תפילת הדרך	תפילת הדרך (גם בלי שמות קודש)

* הציטוט טעון גניזה רק אם יש בו משמעות דברי תורה, ומתוכן הדברים ניכר שהכוונה לדברי תורה ולא למליצה וצחות לשון, או סיפור דברים. כמבואר בספר 'גנזי הקודש' פרקים ט', י', י"ב.

כבוד כתבי הקודש - זה בידיים שלך!

כל יהודי יודע כי שמות קודש וציטוטים של דברי תורה הינם קדושים, ואסור להביאם לידי ביזיון ומחיקה. עם זאת, מחמת חוסר שימת לב, ישנם המשתמשים בציטוטים פסוקים, דברי חז"ל ואף אזכרת שמות קודש, בפרסומים השונים ובדברי חול. וסופם להתגולל בביזיון באשפה ומיחזור, והתורה חוגרת שק.

חשוב לדעת כי ברוב המקרים ניתן לפוטרם מגניזה בשינוי קל, ובכך למנוע את המכשול בקלות.

א. שמות הקודש

קיימים 7 שמות של פלג יגברך, שאסור למוחקם, גם לא חלק מאורגניזם. וכן אסור לכתוב במקום שקיים חשש שיגלו לידי ביזיון. אלו הם: ויבא ויבא ויבא, ק-ה, אדנא, ק-ל, א-אוק, א-אוקים, שקי, צבקה.

כך נזכיר שם השם באופן שאינו טעון גניזה

הקב"ה (הקדוש ברוך הוא)	השי"ת (השם יתברך)	א-לוקים
בס"ד (בסייעתא דשמיא)	בה"ש (ברוך השם)	ק-ל
- נוצר כדי להחליף את ב"ה	איה"ש (אם ירצה השם)	
ד' (במקום ה')	בעזה"ש (בעזרת השם)	
	-הוספת האות ש' הופכת לקיצור של המילה 'השם'	

שמות קודש בתמונות

יש לשים לב בתמונות שנקלטו בהן שמות קודש, כגון: תמונות שצולמו בבתי כנסת ובקברי צדיקים, ספרי קודש וחפצי יודאיקה פתוחים וכדו', הואיל ובפרסומן בניירת חול (עיתונים, עלוני צדקה, מקומונים...) סופם להתגולל בביזיון, על כן טרם פרסומן, יש לבצע בגרפיקה הסתרה בשכבה. (ולא מחיקה, עקב מחלוקת הפוסקים האם וכיצד מותרת מחיקת שמות קודש במחשב).

ב. ציטוטים מתורה שבכתב

פסוק שלם או חלק מפסוק נבדק כ"א מ-3 מילים ומעלה, אף אלא פזורה שלם, טעון גניזה. ואסור לכתוב במקום שגלו לידי ביזיון.

כך נכתוב ציטוטים מתורה שבכתב, באופן שאינם טעונים גניזה

אפשרות א' / שינוי לשון הפסוק

← בתנאי שלא תשארנה 3 מילים ברצף ללא שינוי (כמובא בתוס' במסכת גיטין דף ו: ד"ה אמר רבי יצחק ע"פ הירושלמי. וכך נהגו הפייטנים בסליחות, קינות וזמירות שבת)

- שינוי סדר המילים בפסוק
- דוגמא לחלק מפסוק: במקום לכתוב "עולם חסד יבנה" (תהילים פ"ט ג), נכתוב 'בחסד עולם יבנה'.
- דוגמא לפסוק שלם: במקום לכתוב "זה היום עשה ד', נגילה ונשמחה בו" (תהילים קי"ח כ"ד), נבצע שינוי בשני חלקי הפסוק, וכך לא תשארנה 3 מילים ברצף ללא שינוי, כגון: 'יום זה עשה ד', נשמחה ונגילה בו'.
- להפוך לשון יחיד לרבים ולהיפך
- לדוגמא: במקום לכתוב "טוב לי תורת פיך" (תהילים קי"ט ע"ב), נכתוב 'טוב לנו תורת פיך'.
- להפוך לשון עבר לעתיד ולהיפך
- לדוגמא: במקום לכתוב "אחת שאלתי מאת ד'" (תהילים כ"ז ד'), נכתוב 'אחת אשאל מאת ד'.'
- להוסיף או להחליף תיבות חול בפסוק
- לדוגמא: במקום לכתוב "חנך לנער על פי דרכו" (משלי כ"ב ו'), נכתוב 'חנוך לנער לפי דרכו'.
- להשמיט מילה או יותר באופן, שלא ניכר בציטוט משמעות של פסוק
- לדוגמא: במקום לכתוב "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא י"ט י"ח), נכתוב 'ואהבת לרעך...' או '... לרעך כמוך'.

אפשרות ב' / ניכר מתוכן העניין שאין הכוונה לפסוק

← מועיל רק בחלקי פסוקים ולא בפסוק שלם, ורק אם לא מציינים את מקורם מהתנ"ך (הואיל ומדובר בהבחנות דקות, רצוי לשאול רב בכל מקרה לגופו)

- הכוונה למליצה - הציטוט מובא בכוונה שונה ממשמעות הפסוק
- לדוגמא: כותרת למודעת אבל "נפלה עטרת ראשנו" (איכה ה' ט"ז), הנכתב במקור על חורבן בית המקדש.
- הכוונה לצחות לשון - שימוש במילים היפות של הפסוק לברך את הזולת, או לשבח על מעשיו הטובים, ואין הכוונה לדברי תורה
- דוגמא לברכה: בברכת "והסרת מחלה מקרבך" (שמות כ"ג כ"ה). דוגמא לשבח: "כפה פרשה לעני" (משלי ל"א כ').
- לשון בני אדם - מילים שבני אדם משתמשים בהן, גם לולי לשון הפסוק
- לדוגמא: "רודף צדקה וחסד" (משלי כ"א כ"א).
- סיפור דברים - אין המטרה לכתוב דברי תורה, אלא לספר על דבר שאירע
- לדוגמא: ספר התורה הוכנס לארון הקודש בשירת 'שאו שערים ראשיכם' (תהילים כ"ד ז).

שינוי שלא מועיל בפסוקים

- כתיב מלא / חסר
- כתיבת הפסוק מילה תחת מילה, או ב' תיבות תחת ב' תיבות
- כתיבת הפסוק בצורת קשת / עיגול
- הקפת כל אות מהפסוק במסגרת עגולה או מרובעת
- הפרדה בין האותיות עם קו מפריד כ-ז-ה

ג. ציטוטים מתורה שבעל פה

כא ציטוט, גם חלקי, מהגורם שבהלך פה ומשנה, למרא, מדרש, הלכה, ברכה, גפילוג, פירושיהם וביאוריהם, אף אלא הפכרם של השם, אם יש בו משמאל בפני עצמו, אפילו אם שינו מהגיבול המקורי, יש בו קדושה וטעון לניצה.

כך נכתוב ציטוטים מתורה שבעל פה, באופן שאינם טעונים גניזה

אפשרות א' / השמטת חלק עיקרי מהציטוט

- להשמיט מספר מילים שהן עיקר תוכן הדברים, באופן שמי שאינו מכיר את הציטוט לא יבין את המשמעות. (אף שמי שמכיר את הציטוט יבין את המשמעות).
- לדוגמא: "וכל המציל ... כאילו קיים עולם מלא" (סנהדרין פ"ד משנה ה'). הושמטו המילים 'נפש אחת מישראל'.
- להשמיט חלק מהמילים ולסמן במקום הריק כוכבית, (להוסיף כוכבים לפי מספר ההשמטות), ובתחתית העמוד להשלים את המילים החסרות.

אפשרות ב' / ניכר מתוכן העניין שאין הכוונה לדברי התורה

← בתנאי שלא ציינו את המקור בתורה שבע"פ (הואיל ומדובר בהבחנות דקות, רצוי לשאול רב בכל מקרה לגופו)

- מליצה
- לדוגמא: "יש קונה עולמו בשעה אחת" (ע"ז י"ז), במודעה לשיעורי תורה, כלפי השעה בשעון.
- צחות לשון
- לדוגמא: "חבל על דאבדין ולא משתכחין" (סנהדרין ק"א).
- לשון בני אדם
- לדוגמא: "אין אבידה כאבידת הזמן" (מדרש שמואל אבות ה"ג).
- סיפור דברים
- לדוגמא: פגשתי את חברי כשהוא עסוק בנושא של "אין מעבירין על המצוות" (יומא ל"ג).

ד. שימוש בדברי קדושה למטרת חול

כתב אשורית

כתב אשורית (שכותבים בו התורה), הואיל ובו ניתנה התורה, יש באותיותיו קדושה עצמית וסודות התורה. על כן אין לכתוב בו דברי חול, וכל שכן פרסומת מסחרית, או כל דבר שעתידי להיזרק בביזיון באשפה או במיחזור.

שימוש בדברי תורה למטרות חולין

אסור להשתמש בפסוק או בדברי חז"ל למטרות חול, כמו: קידום מכירות, או נתינת צביון קודש לפרסומים השונים. הואיל ויש בכך בזיון לדברי הקדושה.

לדוגמא: "משנכנס אדר מרבים בשמחה" (תענית כ"ט), ככותרת למודעה של מכירת מוצרי פורים. מותר לכתוב שתי מילים בלבד, כיון שאין להן משמעות עצמית של דברי תורה. לדוגמא: "משנכנס אדר..." או "...מרבים בשמחה".

סילוף משמעות פסוקים

אסור לסלף משמעות של פסוקים או דברי חז"ל למטרות חולין, הואיל ויש בכך בזיון גדול לדברי הקדושה. והעושה כן גוערין בו. לדוגמא: "ומגבעות אשורנו" במודעה של מכירת כובעים. או "ודוורת במ" במודעה של דואר ושליחויות.

כל המכבד את התורה ומונע את בזיונה, שכרו רב בזה ובבא!

שאלות וחומרים לבדיקה ניתן לשלוח:

ועד ההלכה לענייני גניזה
02-6247814
gnizagniza@gmail.com

גניזה כללית
08-9740876
office@gniza.org.il

השרות הינו ללא תשלום, תוך שמירה על החיסיון

סיכום - בשתי מילים:

- ✓ שמו קודש לכבוד כיוניים וקיצורים שאינם טעונים לניצה.
- ✓ גורה שבכבד נשנה את לשון הפסוק, או את ברוך מהוכן הדברים שאין הכוונה לדברי גורה (רצוי לשאול רב בא מקרה אגופו).
- ✓ גורה שבעל פה נשמט חלק עיקרי מהציטוט, או את ברוך מהוכן הדברים שאין הכוונה לדברי גורה (רצוי לשאול רב בא מקרה אגופו).
- ✓ לא נשמט בדברי גורה או בכבד אשורית אמטרוג גול.